

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมออนไลน์เพื่อพัฒนาครูภายใต้การเรียนรู้แบบทฤษฎีผสมผสาน ผู้วิจัยได้ทบทวนการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ทฤษฎีการออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมออนไลน์
 - 1.1 Community of Inquiry
 - 1.2 ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism)
 - 1.3 Online Collaborative Learning
 - 1.4 Quality Matters
2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้
 - 2.1 แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)
 - 2.2 แนวคิดทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitivism)
 - 2.3 แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism)
 - 2.4 แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning)
3. การผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ในการออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมออนไลน์

ทฤษฎีการออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมออนไลน์

การฝึกอบรมออนไลน์นั้นไม่ต่างจากการการเรียนการสอนต่างๆ ไปที่ต้องใช้หลักของการเรียนรู้ในหลายทฤษฎี และเช่นเดียวกันมีทฤษฎีการเรียนมากมายที่ได้มีวิวัฒนาการเกิดขึ้นจากอิทธิพลของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นหลักใหญ่ มีหลายทฤษฎีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดฝึกอบรมออนไลน์ได้เป็นอย่างดี เช่น

1. Community of Inquiry (CoI)

เป็นรูปแบบการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนออนไลน์ที่พัฒนาโดย Garrison, Anderson & Archer (2000) โดยอยู่บนแนวคิดพื้นฐานการมีองค์ประกอบหลักคือ การรับรู้และเข้าใจ สังคม และการสอน โดยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์เหลื่อมล้ำกันอยู่ ได้มีการวิจัยต่อเนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวโดย Anderson, Rourke, Garrison, and Archer (2001) เกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งส่งเสริมการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์และชั้นเรียนแบบผสมผสานที่นำไปสู่สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบผู้เรียนมีส่วนร่วม หรือมีชุมชนการเรียนรู้ที่มีอิสระไม่ขึ้นอยู่กับผู้สอน โดยผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนข้อคิดเห็น พร้อมทั้งข้อมูลข่าวสารด้วยการ

เข้าร่วมในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ทำการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ชุมชนของผู้ร่วมแสวงหาความรู้ได้เป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับในการเรียนออนไลน์และการเรียน รายวิชาแบบผสมผสานที่มีการออกแบบให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนผ่าน กระดานสนทนา discussion boards, blogs, wikis, and videoconferencing

2. ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism)

George Siemens (2004) คือคนสำคัญในการพัฒนาหลักทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่อยู่ภายใต้ทิศทางที่เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่กับ ข้อมูลความรู้จากการสื่อสารซึ่งเจริญเติบโตและรีนไหล จากเครือข่ายข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ เทคโนโลยีได้มีบทบาทในการขับเคลื่อนการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้คนเดียวไปเป็นการเรียนจาก กลุ่มหรือชุมชนการเรียนรู้ หรือแม้ว่าจะเป็นกิจกรรมที่คนจำนวนมากก็สามารถเรียนรู้ด้วยกันได้ ในการ พัฒนาทฤษฎี Siemens ยอมรับถึงอิทธิพลเครือข่ายข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ที่เป็นองค์ประกอบ สำคัญจำเป็นและขาดเสียไม่ได้ในการช่วยให้คนเราและองค์กรสามารถจัดการฐานข้อมูลและข่าวสาร ได้ เขาได้อธิบายแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) ว่าเป็นทฤษฎีที่บูรณาการมาจากความ สับสนวุ่นวาย เครือข่าย ความสลับซับซ้อน และการจัดระบบตัวเอง ซึ่งการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการ ที่ปรากฏขึ้นมาภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ไม่ชัดเจนโดยองค์ประกอบของการเรียนรู้เปลี่ยนแปลง ที่ไม่ได้เป็น ผลมาจากการควบคุมของบุคคล โดยความรู้ถูกให้คำจำกัดความว่า การเรียนรู้เป็นความรู้ที่ปฏิบัติได้ มี อยู่นอกตัวตนของผู้เรียนในองค์กรหรือฐานข้อมูล การเรียนจะเกิดจากการเชื่อมโยงด้วยชุดของข้อมูล และการเชื่อมโยงนั้นจะทำให้คนเราสามารถเรียนรู้มากขึ้น และสำคัญมากกว่าสถานะการเรียนใน ปัจจุบัน (Siemens, 2004) ทั้งนี้ Siemens ได้ให้ข้อสังเกตว่าทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นการขับเคลื่อนและลิ้นไหลของข้อมูล ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจและมี ประสบการณ์ในการนำทางและยอมรับการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของข้อมูลข่าวสาร และเขาได้ นำเสนอหลักการ 8 ประการของทฤษฎีในทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) จะเหมาะสมอย่าง มากกับผู้เรียนจำนวนมากโดยเป้าหมายและจุดประสงค์ของการเรียนรู้อยู่ที่การพัฒนาและสร้างสรรค์ ความรู้มากกว่าการส่งผ่านความรู้ให้ผู้เรียน หลักการดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนจำนวนมากจะเรียนรู้ในเรื่องที่มีความหลากหลาย ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ซึ่งแขนงวิชานั้น อาจจะไม่เกี่ยวกับวิชาที่ตนกำลังเรียนอยู่โดยตรง

2) การเรียนรู้ตามอัธยาศัย จะเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับประสบการณ์การเรียนรู้ ของคนเรา การศึกษาอย่างเป็นทางการอย่างที่เคยมักจะเป็นวิธีการเรียนที่ไม่ใช่เรื่องหลักต่อไป การ เรียนรู้ซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันจะเป็นไปในหลากหลายรูปแบบโดยจากการวิธีการปฏิบัติ จากเครือข่าย ส่วนตัวของผู้เรียนเอง ตลอดจนจากผลของงานที่สำเร็จเรียบร้อยแล้ว

3) การเรียนรู้จะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตลอดจนชั่วชีวิต การเรียนกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ จะแยกกันไม่ได้ และในหลายสถานการณ์เรื่องที่เรียนกับงานที่ทำเป็นเรื่องเดียวกัน

4) เทคโนโลยีจะเปลี่ยนการทำงานของสมองคนเรา เครื่องมือที่เราใช้จะเป็นสิ่งกำหนดวิธีการคิดของคนเรา

5) องค์กรและเอกัตบุคคคล ล้วนแล้วแต่เป็นระบบของการเรียนรู้ การจัดการความรู้เป็นเรื่องที่จะถูกให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องทฤษฎีที่จะช่วยอธิบายความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ของเอกัตบุคคคลและองค์กร

6) กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งก่อนหน้านั้นจะอยู่ภายใต้แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitivism) จะไม่จำเป็นต้องใช้อย่างมากมายต่อไป แต่จะมีการใช้เทคโนโลยีทดแทน

7) การเรียนที่จะเกี่ยวข้องกับ การที่จะรู้อะไร รู้อย่างไร ที่ผู้สอนเคยเป็นผู้กำหนด จะถูกทดแทนด้วยแนวคิดที่ว่าผู้เรียนจะหาความรู้ได้จากแหล่งไหนทดแทน

มีงานวิจัยต่างๆ ในประเทศไทยหลายชิ้นที่ได้นำหลักการและแนวคิดของทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) ไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้ผลการวิจัยที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ณมน จีรังสุวรรณ (2557) ได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนเนคติวิซิมด้วยวิธีการปริทัศน์ความรู้ ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนเนคติวิซิมด้วยวิธีการปริทัศน์ความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ (3) ผลผลิต และ ทั้งนี้องค์ประกอบ (2) กระบวนการของรูปแบบนั้น ประกอบด้วย 2.1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2.2) ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนเนคติวิซิมด้วยวิธีการปริทัศน์ความรู้ ซึ่งมี 7 ขั้นตอนคือ 2.2.1) ขั้นการนำเสนอสถานการณ์ 2.2.2) ค้นหาความรู้จากตัวบุคคลและภายนอก แล้วตอบข้อค้นพบของกิจกรรมเข้าสู่กระบวนการ 2.2.3) แสดงข้อค้นพบทั้งหมดให้สมาชิกทุกคนได้ทราบ 2.2.4) วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ เชื่อมต่อความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 2.2.5) สรุปข้อค้นพบใหม่หรือตัดสินใจที่จะยืนยันข้อค้นพบเดิมเข้าสู่กระบวนการเป็นครั้งสุดท้าย 2.2.6) สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากกระบวนการปริทัศน์ความรู้ 2.2.7) ประเมินผลงานและสรุปแนวคิดที่ได้จากข้อค้นพบ 2.3) ขั้นประเมินผลของกิจกรรม โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีเชื่อมต่อดด้วยวิธีการปริทัศน์ความรู้ เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะตอบปัญหาของผู้เรียนที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่ซ้ำหรือการหาข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนขาดหาย รวมถึงเป็นการยืนยันคำตอบทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ขาดความเชื่อมั่นในคำตอบของตนเองจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนเนคติวิซิมด้วยวิธีการปริทัศน์ความรู้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคการสื่อสารปัจจุบันอีกทั้งเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้กับ

สถานศึกษาและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นอีกทั้งเป็นทางให้ผู้สอนผู้สอนใช้เป็นทางเลือกในการพัฒนาวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วารนันท์ นิตศักดิ์ (2557) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามทฤษฎีคอนเนคตวิสต์ซิมของนักศึกษาโครงการมหาวิทยาลัยชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามทฤษฎีคอนเนคตวิสต์ซิมของนักศึกษาโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ A4S Learning Model ประกอบด้วยตระหนัก กำหนดวิธีเรียน กิจกรรมการเรียน สรุป แบ่งบัน ผลการนำไปใช้พบว่าหลังการจากการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามทฤษฎีคอนเนคตวิสต์ซิมของนักศึกษาโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรูตามรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมวดวิชาศึกษาทั่วไปโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 สิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรูตามรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามทฤษฎีคอนเนคตวิสต์ซิม คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู และความสามารถของการใช้คอมพิวเตอร์ นักศึกษา สภาพแวดล้อมต้องมีบรรยากาศที่มีความเป็นมิตรระหว่างนักศึกษากับผู้สอนและการเรียนในสถานที่ที่ไม่ใช่ห้องเรียนทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทั้งความคิด การทำงาน และการนำเสนอชิ้นงานอย่างไม่ต้องวิตกกังวล ขณะเดียวกันผู้สอนต้องมีวิธีการกระตุ้นส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถของผู้เรียนมาใช้ในการสร้างชิ้นงาน หรือสร้างที่กำลังเรียนในลักษณะ Learning by Doing ผู้สอนคอยอำนวยความสะดวก และติดตามในการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาและมีการเชื่อมโยงความรูระหว่างกลุ่มนักศึกษา การเรียนรูตามทฤษฎีคอนเนคตวิสต์ซิมจะมีการเรียนรู้จากกลุ่มผู้เรียนโดยมีการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มผู้เรียนและเชื่อมความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ภายนอกกลุ่มและการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนสามารถประหยัดเวลาในการเดินทางมาเรียนและสร้างการเรียนรู้ที่เป็นอิสระ ไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านเวลาและสถานที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษามีพึงพอใจต่อการเรียนรูตามรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับมาก

ประทุมทอง ไตรรัตน์ (2556) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ อภิปริชาน และศักยภาพการเรียนรู การออกแบบสิ่งพิมพ์ผ่านห้องเรียนเสมือนจริงตามแนวคิดคอนเนคตวิสต์ซิมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการออกแบบในระดับมาก เนื่องจากกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยประสบการณ์เดิมและเพิ่มศักยภาพการเรียนรู ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียนจากห้องเรียนเสมือนจริงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนจากห้องเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สาเหตุที่ผู้เรียนพึงพอใจต่อการออกแบบคือรูปแบบบทเรียนกระตุ้นความสนใจในการเชื่อมโยงเนื้อหาไปยังแหล่งอื่น ผู้เรียนสามารถย้อนดูเนื้อหา

และกิจกรรมทบทวนได้ด้วยตัวเอง โดยใช้ความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในการค้นคว้า มีกระบวนการสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ การสืบเสาะข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ จนทำให้เกิดแนวทางการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง การใช้สื่อเสริมการเรียนการสอนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นในการจัดการเรียนการสอนเสมือนจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถนักศึกษาได้ตามความพอใจและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอนได้อย่างสะดวก

จากหลักการและแนวคิดของทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) ที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ย่อมสามารถนำมาใช้ในการเป็นกรอบ เพื่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างดี

3. Online Collaborative Learning (OCL)

เป็นทฤษฎีการเรียนที่นำเสนอโดย Linda Harasim ซึ่งให้ความสำคัญกับความสะดวกจากการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนและส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ (Harasim, 2012) Harasim มีความเหมือนกับ Siemens ตรงที่ทั้งสองคนเห็นประโยชน์ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนการสอน และเครือข่ายการศึกษาระดับใหญ่ หลักการในการสร้างความรู้ของ OCL สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับคือ

- 1) การกำหนดประเด็นหรือแนวคิด ที่จะครอบคลุมถึงการระดมสมอง รวบรวมความคิดเห็นที่มีอยู่หลากหลายเข้าด้วยกัน
- 2) เป็นการจัดระบบความคิด ซึ่งสามารถทำได้โดยการเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การจัดประเภทหมวดหมู่ผ่านการอภิปรายพูดคุยได้เสียง
- 3) การบูรณาการแนวคิด ที่เป็นผลมาจากการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้ว่ามีความสอดคล้องในลักษณะใด เห็นด้วย หรือคิดเห็นอย่างแตกต่างอย่างไร โดยพิจารณาจากการบ้าน งานเขียน หรือผลงานที่ผู้เรียนได้ทำร่วมกัน

จากลักษณะของหลักการในการสร้างความรู้ของ OCL นั้นจะเห็นได้ว่ามีแนวทางและอยู่ภายใต้หลักการทฤษฎีการเรียนในแนว constructivism เนื่องจากเน้นการให้ความสำคัญของความร่วมมือกันทำงานของผู้เรียนเพื่อแก้ปัญหาจากการพูดคุยอภิปราย โดยผู้สอนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกการเรียนและเป็นสมาชิกคนหนึ่งในชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนไม่จำเป็นต้องแยกตัวออกมาจากผู้เรียน แต่จะทำหน้าที่คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการสร้างความรู้ของผู้เรียน และเนื่องจาก OCL เน้นบทบาทความสำคัญของผู้สอนในการอำนวยความสะดวก ดังนั้นในบางครั้งจึงไม่่ง่ายที่จะปรับขนาดชั้นเรียนสำหรับการเรียนรู้ หากครูทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่ ในขณะที่ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism) นั้นสามารถนำไปใช้ได้กับผู้เรียนจำนวนมาก แต่ OCL นั้นเหมาะกับสิ่งแวดล้อมหรือชั้นเรียนที่มีขนาดไม่ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้นำมาใช้ร่วมกันได้ในการการออกแบบและพัฒนารายวิชาออนไลน์เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ Anderson (2011) กล่าวว่ามื่อนักทฤษฎีและนักปฏิบัติหลายคนเห็นว่าการเรียนออนไลน์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั่วไป และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทางไกล และหากเป็นเช่นนั้นจะเห็นความยากลำบากในการพยายามใช้ทฤษฎีร่วมกันในการศึกษาออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) จะทำได้ยากสำหรับโครงสร้างการศึกษาทางไกล ถึงแม้ว่าจะมีวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่สามารถใช้และเป็นองค์ประกอบของการเรียนแบบเผชิญหน้าในการเรียนออนไลน์ แอนเดอร์สันเชื่อในผลงานของ Bransford, Brown, and Cocking (1999) ที่ให้หลักการไว้ว่าสิ่งแวดลอมในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของ ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ความรู้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และมีการประเมินผลการทำงานกิจกรรม จากกรอบแนวคิดนี้ แอนเดอร์สันใช้เป็นกรอบพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎีการศึกษาออนไลน์ ทั้งนี้เขาได้ศึกษาคุณลักษณะและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทั้งสี่ด้านดังกล่าวข้างต้น นอกจากนั้นเขายังให้ข้อสังเกตไว้ว่า อินเทอร์เน็ตมีความพร้อมในการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ มาใช้และเข้าถึงผู้เรียน นอกจากนั้นเขายังคิดว่าความสามารถในการศึกษาและเชื่อมโยงโดยอินเทอร์เน็ตสามารถไปกันได้ดีกับลักษณะการเข้าถึงและเก็บความรู้ของมนุษย์ เขาได้อธิบายให้เห็นการศึกษาด้วยความเชื่อมโยงโดยอินเทอร์เน็ตกับทฤษฎีการเรียนรู้ในแนว constructivism ของ Jonassen (1992) และ Shank (1993) และในท้ายที่สุด แอนเดอร์สันได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ให้ความสำคัญความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และเนื้อหาว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีในทุกทฤษฎีการเรียนรู้ โดยเฉพาะในแนว constructivism จากทฤษฎีต่างๆ ดังกล่าวด้วยความยืดหยุ่นของการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้มีการวิจัยหลายชิ้นได้นำไปใช้ออกแบบและพัฒนาบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ ของผู้เรียน ซึ่งมีผลวิจัยที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ธีระศาสตร์ อายุเจริญ (2557) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมตามแนวคิดชุมชนนักปฏิบัติโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมตามแนวคิดชุมชนนักปฏิบัติโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยความใฝ่รู้หลังการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม เนื่องจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1. ด้านสมาชิกการเรียนการสอนออนไลน์จะทำให้คนเป็นผู้สร้างเครือข่ายและเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการการเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเชื่อมต่อข้อมูลต่างๆ ระหว่างกัน 2. ด้านเทคโนโลยีมีส่วนช่วยสนับสนุนการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนด้วยกันช่วยสร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงผู้เรียนด้วยกันได้ ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา รวมทั้งยังเป็นที่

จัดเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่ม 3. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ราบรื่นจะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนและอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งจะทำให้เสริมสร้างศักยภาพระหว่างบุคคลและเกิดเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 4. การสะท้อนคิดที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้อภิปรายและสะท้อนความคิดเห็น สะท้อนมุมมองความคิดที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ๆ

พิชญาภา ยวงสร้อย (2557) ได้ศึกษาพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาด้วยหลักอริยสัจในการทำโครงการสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่านิสิตมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม โดยมีสาเหตุส่วนหนึ่งจากกระบวนการเรียนการสอนแบบผสมผสานของรูปแบบทั้งแบบเผชิญหน้าและออนไลน์ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลอภิปรายปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งซักถามผู้สอนได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

สุมาลี เชื้อชัย (2558) ได้ศึกษาพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวทางการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูประจำการเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาพบว่าประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมฯ กับครู พบว่าหลังฝึกอบรมผู้เข้าฝึกอบรมมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศสูงกว่าก่อนฝึกอบรม เนื่องมาจากรูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานสามารถตอบสนองความหลากหลายของผู้เข้าฝึกอบรม อีกทั้งยังช่วยลดเวลาการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เข้าฝึกอบรมเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการฝึกอบรมให้ห้องฝึกอบรม จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการพัฒนาผ่านการฝึกปฏิบัติภายใต้คำแนะนำจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนอื่นและวิทยากร การฝึกอบรมออนไลน์ทำให้ผู้เข้าฝึกอบรมสามารถเข้าศึกษาเนื้อหาได้ในเวลาที่ต้องการ และมีวิทยากรคอยให้คำแนะนำจนกว่าจะเกิดความเข้าใจในแต่ละขั้นตอน ซึ่งการผสมผสานเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นจุดสำคัญที่ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสม

วัชรพล วิบูลยศรีน (2558) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมบนสื่อสังคมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนประเมินตนเองหลังการฝึกอบรมด้านทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันสูงกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจากรูปแบบการสอนแบบผสมผสานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สื่อสารกันทุกขั้นตอน โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือการสร้างผลงานร่วมกันในกลุ่มภายใต้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นสมาชิกภายในกลุ่มจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน สื่อสารซึ่งกันและกัน ผลัดกันแสดงความคิดเห็น ทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างการเรียนรู้หรือการทำงานได้ทุกที่ ทุกเวลา และเชื่อมต่อองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องถึงกันเพื่อสร้างผลงานใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่

กิตติ เสือแพร (2559) ได้ศึกษาพัฒนาารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนแบบปรับเหมาะร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณ และทักษะการเขียนโปรแกรม ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่าผู้เรียนมีคะแนนด้านทักษะการคิดคำนวณหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเขียนโปรแกรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนแบบปรับเหมาะร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก โดยมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสานมีความยืดหยุ่นในการเรียนสูงทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายจนเกิดการเรียนรู้ได้ตามต้องการ ผู้เรียนจะมีพื้นที่ใดแสดงผลงานของตนเอง ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในผลงานของตนเองและผู้เรียนคนอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการแข่งขันพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อสร้างผลงานให้ดียิ่งขึ้นไป อันจะเป็นสิ่งที่จะช่วยในการกระตุ้นความต้องการในการเรียนของผู้เรียนเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของตนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ดวงกมล แก้วแดง (2559) ได้ศึกษาพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชา ระบบฐานข้อมูลสำหรับนักศึกษาต่อเนื่องภาคพิเศษ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ พบว่าผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาต่อเนื่องภาคพิเศษ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีผลการเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม เนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นต่อผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนล่วงหน้า หรือให้นักศึกษาได้มีเวลาทบทวนความรู้เดิมได้ฝึกฝนทักษะ และความรู้ที่ศึกษามาก่อนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันว่าการเรียนออนไลน์มีส่วนช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนและพัฒนาทักษะต่างๆ เนื่องจากกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นและมีความหลาย ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาทฤษฎีจากที่ใด เวลาใดก็ได้ ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนนอกเวลาเรียน ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ นอกจากนี้การศึกษานี้อาจมีบทบาทเรียนมาก่อนมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการฝึกปฏิบัติแบบเผชิญหน้าก็ช่วยเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มีประสิทธิภาพกว่าการเรียนออนไลน์เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้การเรียนการสอนแบบผสมผสานยังมีส่วนช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนนอกเวลาเรียนด้วย การเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการเรียนการสอนยังช่วยให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง

4. Quality Matters (QM)

QM (The Quality Matters) (<https://www.qualitymatters.org/>) คือ มาตรฐานในการออกแบบและผลิตรายวิชาออนไลน์ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาอย่างไม่หวังผลประโยชน์ โดยมหาวิทยาลัย Maryland Online ที่มาตรฐานนี้มีเป้าหมายสำหรับปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา โดยการประเมินและปรับปรุงการเรียนการสอนออนไลน์ พร้อมทั้งประกันคุณภาพการสอนออนไลน์ มีการจัดการฝึกอบรม ให้เพื่อนช่วยตรวจสอบผลงาน และให้ประกาศนียบัตร QM ในปัจจุบันมีสมาชิก มากกว่า 600 สถาบัน และมี 22,000 คณะที่เป็นสมาชิก ทั้งนี้ QM จะให้แนวทางในการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ใน 3 ลักษณะคือ

1. จะเป็นการจัดเตรียมคู่มือในการสร้างออนไลน์สำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา สำหรับประเมินการออกแบบรายวิชาออนไลน์ หรือ hybrid/blended courses แต่จะเอื้อประโยชน์มากกับผู้สอนรายวิชาที่ใช้เว็บในการจัดการเรียนการสอน Quality Matters ประกอบไปด้วยมาตรฐานในการทบทวนและพิจารณาที่กำหนดเป็นระบบการให้คะแนน พร้อมทั้งหมายเหตุในการให้คำจำกัดความ คำอธิบาย และตัวอย่างประกอบ

2. QM ได้จัดเตรียมให้มีกระบวนการตรวจสอบจากเพื่อนสำหรับคำวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เห็นจุดแข็งหรือจุดที่จะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งนี้การตรวจสอบรายวิชาจากเพื่อนประกอบไปด้วยสามคนคือประธาน นักเนื้อหา และคนภายนอกสถาบัน

3. QM จะเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับสถาบันที่ต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะด้วยระบบออนไลน์ หรือผ่าน Blackboard ที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับออกแบบ ปรับปรุงและอยู่บนมาตรฐาน QM

Quality Matters ประกอบด้วยมาตรฐานองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน และมีมาตรฐานตรวจสอบที่เฉพาะเจาะจง 41 มาตรฐาน ทั้งนี้ มี 21 มาตรฐานทบทวนที่เป็นเรื่องจำเป็นและจะขาดไม่ได้ในการผลิตรายวิชาออนไลน์ หากขาดไปแล้วจะทำให้รายวิชาที่ผลิตขึ้นมาไม่สมบูรณ์และไม่ได้มาตรฐาน ทั้ง 41 มาตรฐานจะประกอบไปด้วยรายละเอียดการอ้างอิงและตัวอย่างที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ทั้งนี้ มาตรฐานองค์ประกอบหลัก 8 ด้านมีดังต่อไปนี้

1. การทบทวนและแนะนำรายวิชา
2. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ Course Overview and Introduction
3. การประเมินและการวัดผล Learning Objectives
4. วัสดุการเรียนการสอน Instructional Materials
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และการมีส่วนร่วมในการเรียน Learner Interaction & Engagement
6. เทคโนโลยีสำหรับรายวิชา Course Technology

7. การช่วยเหลือผู้เรียน Learner Support
8. การเข้าถึงรายวิชา Accessibility

ตัวอย่างการนำ Quality Matters ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนออนไลน์

Lowenthal และ Hodges (2015) ได้นำ QM ไปใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด (MOOCs) ว่ารายวิชาออนไลน์ของระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดมีคุณภาพเทียบเท่ากับรายวิชาเรียนปกติหรือไม่ การใช้ QM ในการประเมินช่วยให้การประเมินเป็นระบบและมีการตรวจสอบย้อนหลังได้ ทำให้ผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ และผลที่ได้ออกมาช่วยแสดงถึงศักยภาพของรายวิชาในระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดได้อย่างชัดเจน

Alizadeh (2019) ได้นำแนวทางของ QM ไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานของรายวิชาการสอนภาษาอังกฤษทางวิชาการ โดยใช้ QM เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาส่วนของกิจกรรมการเรียนออนไลน์ และใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพของรายวิชา

สำหรับในประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาก็ได้ใช้ Quality Matters เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา และคณะ 2557)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแนวทาง Quality Matters สามารถนำไปใช้ได้ทั้งการวิเคราะห์คุณภาพของการเรียนการสอนออนไลน์ หรือใช้เป็นการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ทั้งในระบบเล็กและระบบขนาดใหญ่

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้

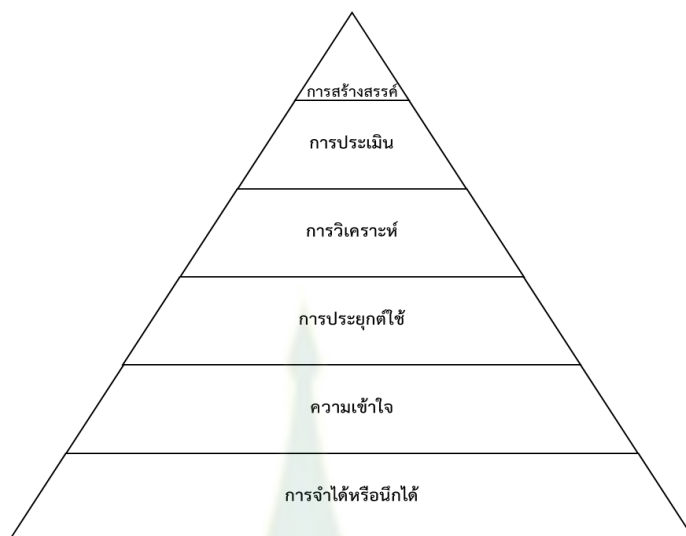
ทฤษฎีการเรียนรู้คือพื้นฐานสำคัญที่อธิบายและช่วยให้เข้าใจว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร ทฤษฎีการเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับจิตวิทยา สังคมมนุษย์ ระบบประสาท และการศึกษา (Picciano, 2009) ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับและใช้มากได้แก่กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism), ทฤษฎีปัญญา นิยม (Cognitivism) , and ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) แนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) แนวคิดทฤษฎี Heutagogy แนวคิด ทฤษฎีจิตวิญญาณ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนออนไลน์

1. แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

กรอบทฤษฎี Behavioral อยู่บนความเชื่อว่าพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้จะเป็นตัวบอกหรือตัวชี้ว่าผู้เรียนประสบผลในการเรียนมากน้อยเพียงใด กรอบทฤษฎีนี้จะไม่ให้ความสนใจกับองค์ประกอบที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนเช่น ความรู้สึก แรงจูงใจซึ่งนักการศึกษาบางกลุ่มได้โต้แย้งว่าผู้เรียนที่บรรลุผลในการเรียนนั้นไม่ควรพิจารณาเฉพาะพฤติกรรมที่เห็นได้เท่านั้น อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ของทฤษฎีนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการศึกษาทางไกลเช่น วัตถุประสงค์ของการเรียน การใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ทดสอบเพื่อวิเคราะห์ว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนหรือไม่ นอกจากนี้วัสดุการเรียนภายใต้กรอบทฤษฎีนี้จะต้องถูกออกแบบและพัฒนาตามลำดับง่ายไปหายาก มีการให้ผลย้อนกลับจากการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความก้าวหน้าสำหรับกิจกรรมการเรียนที่ตนมีส่วนร่วม มีการแสดงผลย้อนกลับจากการเรียนให้เห็น

พัฒนาการในแนวทฤษฎี Behavioral นำไปสู่การแบ่งประเภทของการเรียนที่เน้นการเรียนและประเมินหลายขั้นตอนในกระบวนการเรียนรู้ ทำกิจกรรมการเรียนซ้ำเพื่อวิเคราะห์และให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ Benjamin Bloom (1956) เป็นนักจิตวิทยาที่แบ่งประเภทการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพัฒนาศติปัญญาและเน้นให้เห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาตามระดับทักษะในการเรียน

โครงสร้าง Bloom's Taxonomy จากลำดับทักษะการคิดลำดับต้นไปสู่ลำดับสูง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์โดยเฉพาะในการกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์

การแบ่งประเภทการเรียนรู้ในลักษณะนี้นำไปสู่ทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพัฒนาการในภายหลังโดยนักทฤษฎีที่สำคัญในแนวนี้ได้แก่ Robert Gagne เป็นนักจิตวิทยาการศึกษาซึ่งได้พัฒนาประเภทการเรียนรู้ต่อยอดจาก Bloom ซึ่งใช้เป็นหลักการพื้นฐานการออกแบบการสอนในแนวการเรียนรู้และเข้าใจ (Harasim, 2012) Gagne จะเน้นหลักการ 9 อย่างในการสอนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนและวิธีการสำหรับออกแบบวัสดุการเรียน

- 1) ดึงความสนใจของผู้เรียน เลือกใช้สื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอน
- 2) กำหนดเป้าหมายของการเรียน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย
- 3) กระตุ้นทบทวนความรู้ดั้งเดิมด้วยวัสดุการเรียนและแนวคิดที่เชื่อมโยงเข้ากับสิ่งที่กำลังเรียน
- 4) นำเสนอวัสดุการเรียนเช่นสำหรับอ่าน นำเสนอ สาดิต สื่อผสม ภาพ เสียง
- 5) จัดเตรียมคำแนะนำในการเรียน จัดอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้และเข้าใจในเนื้อหา
- 6) ลงมือปฏิบัติ เช่นวิจัยกลุ่ม ทำโครงการ อภิปราย การบ้าน
- 7) ให้ผลย้อนกลับอย่างทันทีและเจาะจง สร้างสรรค์ให้ผู้เรียน
- 8) ประเมินผลกิจกรรมที่กำหนดให้
- 9) เสริมความจำและถ่ายทอดความรู้ โดยการปฏิบัติหรือทำโครงการที่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนมากับชีวิตจริง

2. แนวคิดทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitivism)

แนวคิดทฤษฎีของกลุ่มทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitivism) นั้น Anderson (2008) ได้สรุปไว้ว่า แนวคิดทฤษฎีกลุ่มนี้เป็นการเรียนรู้ที่สืบเนื่องมาจากกระบวนการหรือความคิดภายในของมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมถึง ความทรงจำ ความคิด การสะท้อนคิด มโนภาพ แรงจูงใจ และการตระหนักรู้เกี่ยวกับการคิดและเรียนรู้ของตนเอง นักคิดในกลุ่มนี้จะพิจารณาว่าการเรียนรู้คือกระบวนการจัดการข้อมูลว่าผู้เรียนใช้ความทรงจำลักษณะใดระหว่างเรียนรู้ การเรียนรู้คือการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสก่อนจะมีการจัดการข้อมูลที่ได้มา มีการเก็บข้อมูลที่ได้มา และหากข้อมูลนั้นไม่ได้มีระบบจัดเก็บความทรงจำ ข้อมูลนั้นก็หายไปในทันที ดังนั้นในการเรียนการสอน จำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนเข้าถึงวัสดุรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถสัมผัสรับรู้และจัดเก็บในระบบความทรงจำที่จะนำมาใช้งานได้ ซึ่งจำนวนข้อมูลที่จัดเก็บในระบบความทรงจำนี้จะขึ้นอยู่กับระดับของความสนใจที่มีต่อข้อมูลที่รับเข้ามาและโครงสร้างการรับรู้และเข้าใจของผู้เรียนว่าสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มาหรือไม่ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของนักออกแบบการสอนที่จะต้องตรวจสอบว่ากระบวนการรับรู้และเข้าใจของผู้เรียนที่มีอยู่สามารถจัดระบบหรือดำเนินการกับข้อมูลที่ได้มาหรือไม่ ถ้าผู้เรียนขาดกระบวนการรับรู้และเข้าใจ อาจจำเป็นต้องใช้วิธีการสอนที่จะตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้มากน้อยเพียงใดก่อนเริ่มสอนจริง และขั้นตอนนี้สามารถที่จะรวมไว้ในกระบวนการเรียนรู้ได้ (Ausubel, 1960 as cited in Anderson, 2008)

สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์แล้ว ต้องนำเสนอวัสดุรายวิชาและวิธีการที่สามารถทำให้ผู้เรียนจัดระบบการรับรู้ข้อมูลจากวัสดุรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการทำงานของหน่วยความทรงจำของคนเรานั้นมีจำกัด ดังนั้นเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการออกแบบ จัดระบบข้อมูล ให้มีขนาดเหมาะสม เพื่อเอื้อต่อการเก็บไว้ในหน่วยความจำของผู้เรียน ทั้งนี้คนเรามีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลระยะสั้น ดังนั้นข้อมูลจำเป็นต้องจัดกลุ่ม ออกแบบเป็นหมวดหมู่หรืออยู่ในลักษณะโครงสร้างที่ง่ายต่อความเข้าใจ (Miller, 1956 as cited in Anderson, 2008)

นักจิตวิทยาด้านทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitivism) ที่เน้นการรับรู้และเข้าใจยืนยันว่า ข้อมูลที่จัดเก็บไว้ในระบบความจำระยะยาวจะอยู่ในลักษณะกลุ่มก้อนที่เห็นความเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ดังนั้นในการออกแบบวัสดุการเรียนให้เห็นความสัมพันธ์ของโครงสร้าง แนวคิดของ แต่ละแนวคิด ควรจะใช้ในการออกแบบและสร้างวิชาออนไลน์ (Anderson, 2008)

3. แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism)

สำหรับแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) นั้นจะมีบทบาทคู่ขนานไปกับกลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitivism) โดยนักทฤษฎีที่มีชื่อเสียงคือ Lev Vygotsky, John Dewey, and Jean Piaget ซึ่งการเรียนการสอนในแนวนี้จะอธิบายกระบวนการสอนที่เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดย Vygotsky ตั้งสมมติฐานไว้ว่ากระบวนการเรียนเป็นการกระบวนการแก้ปัญหาและการสร้างสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้พื้นฐาน เขายังได้อธิบายไว้ว่ากระบวนการเรียนรู้เป็นผลมาจากการพัฒนาความใกล้ชิดของสมาชิกในสังคมซึ่งผู้สอน ผู้เรียน และมีประเด็นปัญหาที่จะต้องให้ความกระจ่าง ผู้สอนต้องจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือชุมชนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถผสมกลมกลืนและสร้างสรรค์งานกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในประเด็นนี้จะสอดคล้องกับ John Dewey ที่เห็นว่าการเรียนรู้เป็นการปฏิบัติที่ทำผ่านประสบการณ์ทางสังคมกับผู้เรียนอื่นๆ เป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องจากการประสบการณ์ทางสังคมซึ่งผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ ร่วมมือกันทำงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น งานของ Dewey ที่ได้รับการพัฒนาในต้นศตวรรษที่ 20 จะมีความชัดเจนและสอดคล้องมากกับการออกแบบการเรียนการสอนแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) ในปัจจุบัน การใช้วิธีการสะท้อนคิด อภิปรายจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนคือแนวทางหลักของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมาทดแทนการบรรยายเพียงอย่างเดียว ซึ่งในประเด็นนี้จะครอบคลุมทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ หากพิจารณาแนวคิดของ Jean Piaget ซึ่งมีพื้นฐานด้านจิตวิทยาและชีววิทยาและเขาได้พัฒนากระบวนการรับรู้และเข้าใจออกเป็นสี่ขั้นตอน ตั้งแต่การเกิดอายุ 18-24 เดือน จากเด็กตอนต้นถึงอายุ 7ปี จากอายุ 7 ปีถึง12ปี และท้ายที่สุดจากนั้นเข้าถึงวัยผู้ใหญ่ปกติ ส่วน Seymour Papert ได้พัฒนาการออกแบบโปรแกรมสอนภาษาที่ต่อยอดมาจาก Piaget เกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างสรรค์สังคม ปฏิสัมพันธ์โลกหรือชุมชนใบเล็ก ซึ่งเด็กจะช่วยกันทำงานและแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ภายใต้การดูแลและแนะนำโดยผู้สอน วิธีจัดการเรียนการสอนในแนวของ Papert จะออกแบบการสอนโดยการบูรณาการและประยุกต์ใช้กับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อแก้ปัญหา

ทฤษฎี Social Development Theory โดย Vygotsky ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซียและได้รับความสนใจจากชาวโลกด้วยการตีพิมพ์ผลงานในปี 1962 ในเรื่อง Social Development Theory ซึ่งเป็นแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งของแนวคิด Constructivism เขาได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีพัฒนาสังคม (social development theory) ที่อยู่บนพื้นฐานหลักการที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดย ประการแรก การพัฒนาการรับรู้และเข้าใจนั้นจะมีขอบเขต และขึ้นอยู่กับอายุของบุคคล ประการที่สอง การพัฒนาการรับรู้และเข้าใจจำเป็นต้องมีการสร้างปฏิสัมพันธ์แนวคิดที่สำคัญอีกสามแนวคิดที่สนับสนุนทฤษฎีการพัฒนาทางสังคมของ Vygotsky ได้แก่ Social

Interaction, the More Knowledgeable Other (MKO), และ the Zone of Proximal Development (ZPD)

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) สำหรับ Vygotsky แล้วกิจกรรมทางสติปัญญาเกี่ยวกับการรับรู้และสำนึกเป็นผลมาจากการแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างเอกัตบุคคลและสังคม ในลักษณะที่อิทธิพลของสังคมเป็นตัวกำหนดตัวตนของบุคคลและบุคคลเป็นตัวกำหนดสังคม คนเราเมื่ออยู่ในวัยเด็กนั้นเราไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้โดยที่ปราศจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสรรพสิ่งและบุคคล อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ของคนเรานั้นจะเกิดจากการสำรวจ การสังเกต และการสื่อสารกับคนอื่น ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาและเรียนรู้ที่ละเล็กละน้อย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการรับรู้และเข้าใจตามอายุของเรา Vygotsky เชื่อว่าพัฒนาการของคนเราเป็นผลมาจากการพัฒนาทางสังคม โดยสรุป การแลกเปลี่ยนความคิดทางสังคมเป็นเรื่องจำเป็นในการเรียนรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาคนนั้นเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบ

เมื่อคนเรามีสิ่งใหม่ๆ ที่จะเรียนรู้ บ่อยครั้งที่เรามักจะแสวงหาผู้รู้จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะช่วยให้เราได้ข้อมูลหรือทักษะที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เราจะแสวงหาผู้รู้มาเป็นพี่เลี้ยงซึ่ง Vygotsky เรียกว่า More Knowledgeable Other (MKO) คนที่รู้มากกว่า (MKO) ได้แก่ใครก็ได้ที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะมากกว่าผู้เรียน และได้รับการยอมรับนับถือในเนื้อหา กระบวนการ หรืองาน ขณะเดียวกัน MKO อาจจะเป็นเพื่อน คนที่อายุน้อยกว่า หรือคนที่มีเทคโนโลยีที่เท่าเทียมกัน ในกรณีนี้อาจจะเป็นครูผู้สอน พี่เลี้ยง หรือคนที่อายุมากกว่า สำหรับการเรียนรู้แล้ว ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยการเริ่มต้นทุกสิ่งทุกอย่าง และค้นหาด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุผลในการเรียน แต่การเรียนรู้จะเพิ่มมากขึ้นและส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าใจมากขึ้นหากได้รับการสนับสนุนจากคนที่รู้มากกว่า MKO จะเชื่อมโยงกับ Vygotsky's Zone of Proximal Development (ZPD) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ผู้สอนหรือผู้บริหารจัดการความสะดวกในการเรียน โดยการระบุดีความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถเรียนได้อย่างอิสระด้วยตนเอง กับจุดที่ผู้เรียนต้องการผู้รู้มาช่วยแนะนำเพื่อที่จะทำให้ผลงานออกมาอย่างสมบูรณ์ Vygotsky อ้างว่ามันเป็นช่องว่างระหว่างความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองกับความต้องการที่จะให้ผู้รู้มาแนะนำที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้นั้นเอง หากพิจารณาแผนภูมิของ ZPD แล้ว จากวงกลมที่อยู่ชั้นในสุดจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้ว และวงกลมวงนอกสุดจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้เรียนไม่รู้ ส่วนวงกลมตรงกลางจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้และบรรลุได้ด้วยตนเอง ให้สังเกตว่าวงกลมส่วนที่อยู่ชั้นในสุด ช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยตัวเองกับการได้รับการช่วยเหลือคือส่วนที่จะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้น ในช่องว่างบริเวณนี้ ผู้เรียนจะสามารถตอบสนองต่อการสอนและการแนะนำจากผู้รู้ที่เป็นพี่เลี้ยงได้นั่นเอง ผู้รู้จะสามารถให้ข้อเสนอแนะแนวทางแล้วปล่อยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียน

ได้อย่างมีอิสระและการแนะนำจากผู้รู้มากกว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความรู้ที่ได้มากขึ้น

การนำแนวคิดของ Social Development Theory กับผู้เรียนผู้ใหญ่

ทฤษฎีการพัฒนาสังคม The Social Development Theory (SDT) จะส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนและรู้จักบริหารจัดการเรื่องที่เรียนด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือในการจัดหาและแนะนำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้ตลอดจนความหมายของสิ่งที่เรียนด้วยตัวเองนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการเรียนภายใต้แนวคิดนี้จึงเป็นการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ดังตัวอย่าง ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจเรื่องลักษณะภาพหรือ shots ในแต่ละฉากของเรื่องเล่าว่ามันคืออะไร ประกอบด้วยภาพลักษณะใดบ้าง แทนที่ผู้สอนจะส่งคำอธิบายเรื่องลักษณะภาพในแต่ละฉากไปให้ผู้เรียน แต่ผู้สอนสามารถส่งตัวอย่างลักษณะภาพในหนึ่งฉากไปให้ผู้เรียนดู ซึ่งจากภาพและการวิเคราะห์จากประสบการณ์ของผู้เรียนเอง ผู้เรียนก็จะเข้าใจได้ดีขึ้นว่าในแต่ละฉากนั้นประกอบด้วยลักษณะภาพแบบใดบ้าง

4. แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) (TLT) ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย Jack Mezirow และถือได้ว่าอยู่ในแนว Constructivist ที่อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนผ่านประสบการณ์ แก่นของแนวคิดนี้อยู่ที่ว่า กระบวนการพัฒนาที่จำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดย Mezirow อธิบายไว้ว่า “learning is understood as the process of using a prior interpretation to construe a new or revised interpretation of the meaning of one’s experience in order to guide future action” (Mezirow 1996, p. 162) การเรียนรู้ที่นั่นเป็นกระบวนการของการใช้การตีความและสร้างความหมายจากการประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต เพื่อตีความและสร้างความหมายสิ่งใหม่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตทฤษฎีนี้จะอยู่บนพื้นฐานการเรียนรู้สองลักษณะคือการสื่อสารและการเรียนรู้แบบให้แรงเสริม โดยการเรียนรู้ด้วยการสื่อสารจะครอบคลุมถึงการสื่อสารเพื่อบอกคุณค่า ความคิด ความรู้สึก และการตัดสินใจเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ดังเช่น อิสรภาพ ความยุติธรรม ความรัก อิสรภาพในการแสดงออก พันธะสัญญา และประชาธิปไตย การเรียนแบบให้แรงเสริมจะพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลด้วยการแก้ปัญหาจากงานที่ทำ นอกจากนั้นการเรียนในแนวนี้ยังรวมถึงการรวมถึงมุมมอง (perspective) ระบบ (scheme) และโครงสร้าง (structure) ทั้งนี้ ความหมายของมุมมองจะครอบคลุมถึง ทัศนคติที่เป็นผลมาจากสมมติฐานทางจิตวิทยาสังคมที่จะตัดสินสิ่งที่มีความคาดหวังของสังคม ขณะเดียวกัน ระบบการสร้างความหมาย นั้นได้มาจากความรู้ที่

เฉพาะเจาะจง ความเชื่อ การให้คุณค่า และความรู้สึกที่ใช้ประกอบในการตีความประสบการณ์ ส่วนการกำหนดโครงสร้างนั้นเป็นเรื่องที่พัฒนามาจากการสะท้อนคิด ซึ่งจะรวมถึงการวิพากษ์เพื่อตัดสินเกี่ยวกับความเชื่อที่เป็นผลมาจากการผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมในวัยเด็กและยังคงมีบทบาทมาจนถึงวัยผู้ใหญ่ อาจจะพูดได้ว่า การสะท้อนคิดเป็นเรื่องจำเป็นในการเรียนรู้ เนื่องจากการสะท้อนคิดจะทำให้คนเราเข้าใจตัวตนของเรามากขึ้น เมื่อเราเข้าใจตัวตนของเราเอง เราก็จะสามารถจัดระบบความคิด และเรียนรู้เรื่องราวใหม่ได้ อาจจะกล่าวได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) (TLT) นี้คือการวิเคราะห์สรรพสิ่งของผู้คนผ่านมุมมองและโลกทัศน์ของเอกัตบุคคล ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิด ต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัว (Christie, Carey, Robertson & Grainger, 2015) การเรียนรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนในแนวนี จำเป็นต้องจัดสภาพการเรียนรู้เพื่อมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถทำได้โดยการจัดเตรียมเนื้อหาที่นำไปสู่แนวคิดใหม่ผ่านการบันทึกเรื่องราว (journaling) ประเมินผลอย่างคิดวิเคราะห์จากมุมมองของแต่ละบุคคลกับเพื่อนที่เรียนในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เพื่อมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแนวคิดมักจะเกิดขึ้นภายในชุมชนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวคิดต่างๆ นั่นเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ๆ ได้ และเพื่อให้บรรลุการเรียนรู้ในแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ผู้เรียนต้องการการยอมรับในแนวคิดใหม่ที่พวกเขาได้สร้างขึ้นมาจากกระบวนการเรียนดังกล่าว

การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่

แนวคิดทฤษฎีนี้จะใช้การกระตุ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและเพื่อท้าทายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนต้องคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดทบทวนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเก่าๆ ซึ่งเกี่ยวกับสมมติฐานของโลกหรือสิ่งแวดล้อมที่เราอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) นักการศึกษาจำเป็นต้องช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้และมีวิจารณญาณในเรื่องที่พวกเขาคิด ตลอดจนสมมติฐานการคิดของผู้อื่น ผู้เรียนต้องการแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการยอมรับจากการอ้างอิงและใช้จินตนาการในการปรับเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่สะท้อนจากมุมมองที่หลากหลาย นอกจากนั้นผู้เรียนยังต้องการให้มีการประเมินการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพจากการอภิปราย โดยภาพรวมแล้วเป้าหมายของการเรียนรู้แบบทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ก็คือวิธีการเรียนรู้ ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งแวดล้อมหรือโลกที่อยู่ล้อมรอบตัวพวกเขา ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมต่างๆ ในอนาคตของผู้เรียนผ่านการอภิปรายนั่นเอง

การผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ในการออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมออนไลน์

โดยสรุปจากทฤษฎีการเรียนรู้ หลักของทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) จะวัดการเปลี่ยนพฤติกรรมว่าการเรียนรู้นั้นเป็นที่ยอมรับ หรือ บรรลุผลการเรียนหรือไม่ ส่วน Vigotsky นั้นมีความเชื่อว่าผู้เรียนควรมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นจากประสบการณ์การเรียน ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและ MKO คือคนที่รู้มากกว่าจะเป็นผู้คอยสนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียน โดยผู้สอนไม่ได้เป็นผู้กำกับให้ผู้เรียนทำตามที่กำหนด สำหรับ Mezirow นั้นจะเน้นการให้แรงเสริมที่ให้ผู้เรียนสะท้อนคิดสิ่งซึ่งเป็นประสบการณ์ของผู้เรียนและมีการตีความจากประสบการณ์นั้นก่อนจะสร้างความหมายจากการตีความดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่วน Dirkx จะส่งเสริมการแสดงออกของอารมณ์ที่เกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ นั้นเมื่ออารมณ์ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ดังนั้นศักยภาพในการเรียนรู้ต้องมาจากประสบการณ์การมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในการที่จะสร้างความหมายและองค์ความรู้ใหม่ๆ

สำหรับชั้นเรียนออนไลน์นั้น จะเห็นกันบ่อยที่เป็นชั้นเรียนที่อยู่ในลักษณะส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้เรียนมีอิสระไม่จำเป็นต้องทบทวนในเรื่องที่เรียนหรือ ทำความเข้าใจ และนำไปประยุกต์กิจกรรมหรือการบ้านเช่นการอ่าน หรือรายงาน และการทดสอบ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบและทำให้สำเร็จด้วยตัวของผู้เรียนเอง ดังนั้นเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ควรจะได้มีการประยุกต์หลักหรือทฤษฎีการเรียนรู้ของ Watson, Vygotsky, Mezirow and Dirkx เข้าไปใช้ในการออกแบบการเรียนออนไลน์ ทั้งนี้สามารถทำได้โดยการทำเป็นลำดับรายละเอียดในการตรวจสอบ (check list) ในการพัฒนาหรือสร้างรายวิชา โครงการหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ชั้นเรียนออนไลน์ที่กำหนดกรอบการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นชั้นเรียนซึ่งผู้สอนและผู้เรียนจะสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในฐานะที่เป็นตัวชี้วัดการเรียนรู้ว่าผู้สอนและผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสามารถนำไปสู่การออกแบบรายวิชาร่วมกัน ผู้สอนมีบทบาทในการส่งเสริมและแนะนำประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะรับผิดชอบการเรียนด้วยการเป็นผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง การออกแบบการเรียนการสอนโดยรอบทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวจะนำไปสู่การสะท้อนคิดไม่เพียงแต่เกี่ยวกับเนื้อหา หากแต่จากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในอดีต ทั้งนี้เพื่อการสร้างความเข้าใจและตีความประสบการณ์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาแนวคิด มุมมองหรือความรู้ใหม่ ผลที่ตามมาท้ายที่สุดคือทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะได้ตระหนักและได้รับแรงเสริมเพื่อแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาความหมายและความรู้ที่ได้รับจากรายวิชาที่กำลังเรียน การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้สามารถใช้ได้กับการออกแบบและสร้างรายวิชา สร้างกิจกรรมการเรียน ซึ่งการประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้สอนได้มีโอกาสพิจารณาว่ารายวิชา โครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนดให้ทำว่าขึ้นอยู่กับทฤษฎี

การเรียนรู้ผู้ใหญ่ สอดคล้องอย่างเหมาะสมหรือไม่ในการที่จะส่งเสริมความต้องการของผู้เรียนออนไลน์

ระบบการศึกษาในโลกปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และแบบธรรมชาติวิสัย ได้มีการการนำระบบการเรียนการสอนทางไกลหรือออนไลน์มาใช้ในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นแบบผสมผสานกับระบบเผชิญหน้า แบบออนไลน์เต็มรูปแบบ หรือผสมผสานผ่านสื่อสังคมที่มีอยู่หลากหลาย ทั้งนี้และทั้งนั้นก็เนื่องมาจากอิทธิพลของเทคโนโลยีและทฤษฎีด้านการเรียนการสอนนั่นเอง การศึกษาทางไกลมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนผู้ใหญ่มีโอกาสที่จะเรียนออนไลน์ในขณะที่ทำงาน ดำเนินชีวิตส่วนตัว หรือเรียนในสิ่งที่ตนต้องการจะเรียน แน่แน่นอนว่าในการออกแบบและสร้างรายวิชาออนไลน์นั้น คงไม่ใช่แต่เพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน หากแต่ถ้าจะให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การนำหลักการทฤษฎีการเรียนรู้มาเป็นกรอบในการออกแบบรายวิชา ก็จะส่งผลทำให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนให้เป็นไปตามที่เรากำหนด การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนและชุมชนการเรียนรู้ได้สร้างและร่วมกันสร้างขึ้น การวิพากษ์การสะท้อนคิดจะทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแนวคิดเพื่อหาทางออกให้สังคม และนำไปสู่กระบวนการคิดขั้นสูงจะทำให้เรียนรู้อย่างเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ และควบคุมการรับรู้และเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

